

РОЗВИТОК ЗАРАДИ ПОРЯТУНКУ

Київ – 2016

УДК 338.24.021.8(477)

ББК 65.9(4Укр)290-2

Р64

Розвиток заради порятунку. Шевчук В.Я., Черняк В.К., Ковальчук Т.Т., Педан М.П., Панков О.І. та ін. – К.: Геопринт, 2016. – 184 с.

Ця книга є інтелектуальною інвестицією українських вчених та експертів у будівництво сильної процвітаючої держави, формування конкурентоздатної структури української економіки, що діє за європейськими стандартами, створення надійного базису для зовнішньої політики і безпеки.

У книзі обґрунтовано еколого-соціальну модель розвитку, дано відповіді як здійснити модернізацію економіки, викоринити бідність та розширити внутрішній ринок; висвітлено структуру економічного розвитку та викидів парникових газів; проблеми розвитку в умовах глобальної зміни клімату; стратегії, концепції і програми розвитку національного господарства та основних його секторів і кластерів (енергоефективності, енергетики, промисловості, інвестицій та інновацій, транспорту, інфраструктури, житлово-комунального господарства, сільського господарства, поводження з відходами та ін.); шляхи досягнення цілей сталого розвитку ООН в Україні заради нашого спільного майбутнього.

Книга буде корисною відповідальним політикам, урядовцям, державним службовцям, усім тим, хто приймає рішення на державному та регіональному рівнях, а також науковцям, викладачам, студентам.

Для зручності користування та поширення матеріалів книги, сприяння ціннісному консенсусу влади і громадян, партнерству заради еколого-соціального розвитку в Україні книгу можна безкоштовно скачати на сайті: www.ukrpryroda.org.

Запрошуємо усіх, хто хоче взяти участь у втіленні всеукраїнського проекту «Наше Спільне Майбутнє», поширювати цю книгу, а також долучатися до колективу авторів, надсилати свої пропозиції, доповнення, окремі розділи і параграфи на адресу: office@ukrpryroda.org.

Автори: Василь ШЕВЧУК, д.е.н., професор; Володимир ЧЕРНЯК, д.е.н., професор; Трохим КОВАЛЬЧУК, д.е.н., професор; Михайло ПЕДАН, д.е.н., професор; Олександр ПАНКОВ, к.е.н.; Віктор НОТЕВСЬКИЙ, к.е.н.; Ірина ТРОФИМОВА, к.ф.-м.н.; Наталія ПАРАСЮК, к.т.н.; Юлія ШЕВЧУК, к.е.н.; Валентин ШЛІХТА, к.т.н.; Оксана НЕЖЕНЦЕВА, к.е.н.; Борис КОСТЮКОВСЬКИЙ, к.т.н.; Сергій ШУЛЬЖЕНКО, к.т.н.; Катерина МИХАЙЛИЧЕНКО, к.е.н.; Ірина ШТУЛЕР, к.е.н.; Василь НАВРОЦЬКИЙ, доцент; міжнародні і національні експерти: Сергій ВОЛКОВ, Василь ТОЛКАЧОВ, Михайло ЧИЖЕНКО, Валентина СЛІВІНСЬКА, Ганна КОРНІЄНКО, Наталія ВАСИЛЬЄВА, Ніна ПАЩЕНКО, В'ячеслав ШВАЙДАК.

Рецензенти: Лялько В.І., академік Національної академії наук України;

Білявський Г.О., доктор геолого-мінералогічних наук, професор;

Черінько П.М., кандидат фізико-математичних наук, керівник сектору проблем навколишнього середовища НАН України

Рекомендовано до друку Науковою радою з навколишнього середовища і сталого розвитку Національної академії наук України; вченою радою Центру досліджень сталого розвитку, м. Київ; Науково-технічною радою Українського товариства охорони природи.

ISBN 978-617-674-019-3

Зміст

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАЙБУТНЄ	6
1. АКТУАЛІТЕТИ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ	9
1.1. НОВА ЕКОЛОГО-СОЦІАЛЬНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ	9
1.2. ЯК ЗДІЙСНИТИ МОДЕРНІЗАЦІЮ ЕКОНОМІКИ	17
1.3. ЯК ВИКОРИНИТИ БІДНІСТЬ ТА РОЗШИРИТИ ВНУТРІШНІЙ РИНОК	31
2. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА – 2020»	38
3. ГЛОБАЛЬНА ЗМІНА КЛІМАТУ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	42
3.1. МІЖНАРОДНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСИ У СФЕРІ ЗМІНИ КЛІМАТУ	42
3.2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ	48
3.3. ВРАЗЛИВІСТЬ І АДАПТАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ ТА СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ	55
3.4. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЗГІДНО УГОДИ УКРАЇНА – ЄС	59
4. СТРУКТУРА ЕКОНОМІКИ І ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ	65
4.1. ЗАГАЛЬНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	65
4.2. СТРУКТУРА ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ	69
4.3. УРОКИ ТА ОРІЄНТИРИ	74
5. ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГЕТИКА	76
5.1. ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГЕТИКИ	76
5.2. СТАН ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	83
5.3. ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ	103
6. ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА ТА ІННОВАЦІЇ	110
6.1. ПЕРЕДУМОВИ РЕФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ	110
6.2. ЯКОЮ МАЄ БУТИ ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ	116
6.3. ІННОВАЦІЙНА МОДЕРНІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ	121
7. ТРАНСПОРТНИЙ КОМПЛЕКС ТА ІНФРАСТРУКТУРА	125
7.1. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗМІНУ КЛІМАТУ	125
7.2. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ	128
7.3. РЕФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	140
8. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО	144
8.1. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ	144
8.2. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ	149
8.3. ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ЖКГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	152
9. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	159
9.1. СТРУКТУРА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	159
9.2. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО 2020 РОКУ	165
9.3. НАПРЯМКИ ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	167
10. ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	171
10.1. ЗАКОНОДАВСТВО ЄС	171
10.2. СТАН СЕКТОРУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ДОВКІЛЛЯ	176
10.3. ЗАХОДИ З ПОМ'ЯКШЕННЯ У СЕКТОРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	179
ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ЯК ДЗЕРКАЛО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	181
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	182